

XIX. PHẨM QUÁN HẠNH

01

Lúc bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật: Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với sắc chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là sắc; đối với thọ, tưởng, hành, thức, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có thọ, tưởng, hành, thức.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với nhãn xứ chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có nhãn xứ; đối với nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với sắc xứ chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có sắc xứ; đối với thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với nhãn giới chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có nhãn giới; đối với sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc cùng các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có sắc giới cho đến các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với nhĩ giới chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có nhĩ giới; đối với thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc cùng các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có thanh giới cho đến các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với tỷ giới chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có tỷ giới; đối với hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc cùng các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với thiệt giới chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có thiệt giới; đối với vị giới, thiệt

thức giới và thiết xúc cùng các thọ do thiết xúc làm duyên sanh ra, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có vị giới cho đến các thọ do thiết xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với thân giới chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có thân giới; đối với xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với ý giới chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có ý giới; đối với pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với địa giới chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có địa giới; đối với thủy, hỏa, phong, không, thức giới, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có thủy, hỏa, phong, không, thức giới.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với Thánh đế khổ chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có Thánh đế khổ; đối với Thánh đế tập, diệt, đạo, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có Thánh đế tập, diệt, đạo.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với vô minh chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có vô minh; đối với hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có hành, cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với cái không nội chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có cái không nội; đối với cái không ngoại, cái không nội ngoại, cái không không, cái không lớn, cái không thẳng nghĩa, cái không hữu vi, cái không vô vi, cái không rốt ráo, cái không không biên giới, cái không tản mạn, cái không không đôi khác, cái không bản tánh, cái không tự tướng, cái không cộng tướng, cái không tất cả pháp, cái không chẳng thể nắm bắt được, cái

không không tánh, cái không tự tánh, cái không không tánh tự tánh, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có cái không ngoại cho đến cái không không tánh tự tánh.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với bố thí Ba-la-mật-đa chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có bố thí Ba-la-mật-đa; đối với tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với bốn tịnh lự chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có bốn tịnh lự; đối với bốn vô lượng, bốn định vô sắc, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có bốn vô lượng, bốn định vô sắc.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với tám giải thoát chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có tám giải thoát; đối với tám thắng xứ, chín định thứ đệ, mười biến xứ, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có tám thắng xứ, chín định thứ đệ, mười biến xứ.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với bốn niệm trụ chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có bốn niệm trụ; đối với bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với pháp môn giải thoát không chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có pháp môn giải thoát không; đối với pháp môn giải thoát vô tướng, vô nguyện, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có pháp môn giải thoát vô tướng, vô nguyện.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với năm loại mắt chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có năm loại mắt; đối với sáu phép thần thông, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có sáu phép thần thông.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với mười lực của Phật chẳng thọ, chẳng thủ,

chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có mười lực của Phật; đối với bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có bốn điều không sợ cho đến mười tám pháp Phật bất cộng.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với chơn như chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có chơn như; đối với pháp giới, pháp tánh, tánh chẳng hư vọng, tánh chẳng đối khác, tánh bình đẳng, tánh ly sanh, định pháp, trụ pháp, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới bất tư nghì, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có pháp giới cho đến cảnh giới bất tư nghì.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với quả vị giác ngộ cao tột chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có quả vị giác ngộ cao tột; đối với trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với pháp không quên mất chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có pháp không quên mất; đối với tánh luôn luôn xả, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có tánh luôn luôn xả.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, khi quán các pháp, đối với tất cả pháp môn Đà-la-ni chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có tất cả pháp môn Đà-la-ni; đối với tất cả pháp môn Tam-ma-địa, chẳng thọ, chẳng thủ, chẳng chấp, chẳng trước, cũng chẳng cho là thật có tất cả pháp môn Tam-ma-địa.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy sắc. Vì sao? Vì tánh của sắc là không, không sanh diệt. Chẳng thấy thọ, tưởng, hành, thức. Vì sao? Vì tánh của thọ, tưởng, hành, thức là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy nhãn xứ. Vì sao? Vì tánh của nhãn xứ là không, không sanh diệt. Chẳng thấy nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ. Vì sao? Vì tánh của nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy sắc xứ. Vì sao? Vì tánh của sắc xứ là không, không

sanh diệt. Chẳng thấy thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ. Vì sao? Vì tánh của thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy nhãn giới. Vì sao? Vì tánh của nhãn giới là không, không sanh diệt. Chẳng thấy sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc cùng các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì tánh của sắc giới cho đến các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy nhĩ giới. Vì sao? Vì tánh của nhĩ giới là không, không sanh diệt. Chẳng thấy thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc cùng các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì tánh của thanh giới cho đến các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy tỷ giới. Vì sao? Vì tánh của tỷ giới là không, không sanh diệt. Chẳng thấy hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc cùng các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì tánh của hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy thiệt giới. Vì sao? Vì tánh của thiệt giới là không, không sanh diệt. Chẳng thấy vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc cùng các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì tánh của vị giới cho đến các thọ do thiệt xúc làm duyên sanh ra là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy thân giới. Vì sao? Vì tánh của thân giới là không, không sanh diệt. Chẳng thấy xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì tánh của xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy ý giới. Vì sao? Vì tánh của ý giới là không, không sanh diệt. Chẳng thấy pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì tánh của pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy địa giới. Vì sao? Vì tánh của địa giới là không, không sanh diệt. Chẳng thấy thủy, hỏa, phong, không, thức giới. Vì sao? Vì tánh của thủy, hỏa, phong, không, thức giới là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy Thánh đế khổ. Vì sao? Vì tánh của Thánh đế khổ là không, không sanh diệt. Chẳng thấy Thánh đế tập, diệt, đạo. Vì sao? Vì tánh của Thánh đế tập, diệt, đạo là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy vô minh. Vì sao? Vì tánh của vô minh là không, không sanh diệt. Chẳng thấy hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não. Vì sao? Vì tánh của hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy cái không nội. Vì sao? Vì tánh của cái không nội là không, không sanh diệt. Chẳng thấy cái không ngoại, cái không nội ngoại, cái không không, cái không lớn, cái không thắng nghĩa, cái không hữu vi, cái không vô vi, cái không rốt ráo, cái không không biên giới, cái không tản mạn, cái không không đôi khác, cái không bản tánh, cái không tự tướng, cái không cộng tướng, cái không tất cả pháp, cái không chẳng thể nắm bắt được, cái không không tánh, cái không tự tánh, cái không không tánh tự tánh. Vì sao? Vì tánh của cái không ngoại cho đến cái không không tánh tự tánh là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy bố thí Ba-la-mật-đa. Vì sao? Vì tánh của bố thí Ba-la-mật-đa là không, không sanh diệt. Chẳng thấy tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì sao? Vì tánh của tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy bốn tịnh lự. Vì sao? Vì tánh của bốn tịnh lự là không, không sanh diệt. Chẳng thấy bốn vô lượng, bốn định vô sắc. Vì sao? Vì tánh của bốn vô lượng, bốn định vô sắc là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy tám giải thoát. Vì sao? Vì tánh của tám giải thoát là không, không sanh diệt. Chẳng thấy tám thắng xứ, chín định thứ đệ, mười biến xứ. Vì sao? Vì tánh của tám thắng xứ, chín định thứ đệ, mười biến xứ là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy bốn niệm trụ. Vì sao? Vì tánh của bốn niệm trụ là không, không sanh diệt. Chẳng thấy bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy chi đẳng giác, tám chi thánh đạo. Vì sao? Vì

tánh của bốn chánh đoạn cho đến tám chi thánh đạo là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy pháp môn giải thoát không. Vì sao? Vì tánh của pháp môn giải thoát không là không, không sanh diệt. Chẳng thấy pháp môn giải thoát vô tướng, vô nguyện. Vì sao? Vì tánh của pháp môn giải thoát vô tướng, vô nguyện là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy năm loại mắt. Vì sao? Vì tánh của năm loại mắt là không, không sanh diệt. Chẳng thấy sáu phép thần thông. Vì sao? Vì tánh của sáu phép thần thông là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy mười lực của Phật. Vì sao? Vì tánh của mười lực của Phật là không, không sanh diệt. Chẳng thấy bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng. Vì sao? Vì tánh của bốn điều không sợ cho đến mười tám pháp Phật bất cộng là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy chơn như. Vì sao? Vì tánh của chơn như là không, không sanh diệt. Chẳng thấy pháp giới, pháp tánh, tánh chẳng hư vọng, tánh chẳng đổi khác, tánh bình đẳng, tánh ly sanh, định pháp, trụ pháp, thật tế, cảnh giới hư không, cảnh giới bất tư nghì. Vì sao? Vì tánh của pháp giới cho đến cảnh giới bất tư nghì là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy quả vị giác ngộ cao tột. Vì sao? Vì tánh của quả vị giác ngộ cao tột là không, không sanh diệt. Chẳng thấy trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng. Vì sao? Vì tánh của trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy pháp không quên mất. Vì sao? Vì tánh của pháp không quên mất là không, không sanh diệt. Chẳng thấy tánh luôn luôn xả. Vì sao? Vì tánh của tánh luôn luôn xả là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Các đại Bồ-tát khi tu hành Bát-nhã-ba-la-mật-đa, chẳng thấy tất cả pháp môn Đà-la-ni. Vì sao? Vì tánh của tất cả pháp môn Đà-la-ni là không, không sanh diệt. Chẳng thấy tất cả pháp môn Tam-ma-địa. Vì sao? Vì tánh của tất cả pháp môn Tam-ma-địa là không, không sanh diệt.

Bạch Thế Tôn! Sắc chẳng sanh thì chẳng phải là sắc; thọ, tưởng, hành, thức chẳng sanh, thì chẳng phải là thọ, tưởng, hành, thức. Vì sao? Vì sắc cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Thọ, tưởng, hành, thức cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên sắc chẳng sanh, thì chẳng phải là sắc; thọ, tưởng, hành, thức chẳng sanh, thì chẳng phải là thọ, tưởng, hành, thức.

Bạch Thế Tôn! Nhãn xứ chẳng sanh thì chẳng phải là nhãn xứ; nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ chẳng sanh, thì chẳng phải là nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ. Vì sao? Vì nhãn xứ cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên nhãn xứ chẳng sanh, thì chẳng phải là nhãn xứ; nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ chẳng sanh, thì chẳng phải là nhĩ, tỷ, thiệt, thân, ý xứ.

Bạch Thế Tôn! Sắc xứ chẳng sanh thì chẳng phải là sắc xứ; thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ chẳng sanh, thì chẳng phải là thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ. Vì sao? Vì sắc xứ cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên sắc xứ chẳng sanh, thì chẳng phải là sắc xứ; thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ chẳng sanh, thì chẳng phải là thanh, hương, vị, xúc, pháp xứ.

Bạch Thế Tôn! Nhãn giới chẳng sanh thì chẳng phải là nhãn giới; sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc cùng các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra chẳng sanh, thì chẳng phải là sắc giới cho đến các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì nhãn giới cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Sắc giới cho đến các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên nhãn giới chẳng sanh, thì chẳng phải là nhãn giới; sắc giới cho đến các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra chẳng sanh, thì chẳng phải là sắc giới cho đến các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Nhĩ giới chẳng sanh thì chẳng phải là nhĩ giới; thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc cùng các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra chẳng sanh, thì chẳng phải là thanh giới cho đến các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì nhĩ giới cùng với chẳng sanh

không hai, không hai phần. Thanh giới cho đến các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên nhĩ giới chẳng sanh, thì chẳng phải là nhĩ giới; thanh giới cho đến các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra chẳng sanh, thì chẳng phải là thanh giới cho đến các thọ do nhĩ xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Tỷ giới chẳng sanh thì chẳng phải là tỷ giới; hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc cùng các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra chẳng sanh, thì chẳng phải là hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì tỷ giới cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên tỷ giới chẳng sanh, thì chẳng phải là tỷ giới; hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra chẳng sanh, thì chẳng phải là hương giới cho đến các thọ do tỷ xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Thiết giới chẳng sanh thì chẳng phải là thiết giới; vị giới, thiết thức giới và thiết xúc cùng các thọ do thiết xúc làm duyên sanh ra chẳng sanh, thì chẳng phải là vị giới cho đến các thọ do thiết xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì thiết giới cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vị giới cho đến các thọ do thiết xúc làm duyên sanh ra cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên thiết giới chẳng sanh, thì chẳng phải là thiết giới; vị giới cho đến các thọ do thiết xúc làm duyên sanh ra chẳng sanh, thì chẳng phải là vị giới cho đến các thọ do thiết xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Thân giới chẳng sanh thì chẳng phải là thân giới; xúc giới, thân thức giới và thân xúc cùng các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra chẳng sanh, thì chẳng phải là xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì thân giới cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên thân giới chẳng sanh, thì chẳng phải là thân giới; xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra

chẳng sanh, thì chẳng phải là xúc giới cho đến các thọ do thân xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Ý giới chẳng sanh thì chẳng phải là ý giới; pháp giới, ý thức giới và ý xúc cùng các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra chẳng sanh, thì chẳng phải là pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra. Vì sao? Vì ý giới cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên ý giới chẳng sanh, thì chẳng phải là ý giới; pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra chẳng sanh, thì chẳng phải là pháp giới cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra.

Bạch Thế Tôn! Địa giới chẳng sanh thì chẳng phải là địa giới; thủy, hỏa, phong, không, thức giới chẳng sanh, thì chẳng phải là thủy, hỏa, phong, không, thức giới. Vì sao? Vì địa giới cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Thủy, hỏa, phong, không, thức giới cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên địa giới chẳng sanh, thì chẳng phải là địa giới; thủy, hỏa, phong, không, thức giới chẳng sanh, thì chẳng phải là thủy, hỏa, phong, không, thức giới.

Bạch Thế Tôn! Thánh đế khổ chẳng sanh thì chẳng phải là Thánh đế khổ; Thánh đế tập, diệt, đạo chẳng sanh, thì chẳng phải là Thánh đế tập, diệt, đạo. Vì sao? Vì Thánh đế khổ cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Thánh đế tập, diệt, đạo cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên Thánh đế khổ chẳng sanh, thì chẳng phải là Thánh đế khổ; Thánh đế tập, diệt, đạo chẳng sanh, thì chẳng phải là Thánh đế tập, diệt, đạo.

Bạch Thế Tôn! Vô minh chẳng sanh thì chẳng phải là vô minh; hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não chẳng sanh, thì chẳng phải là hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não. Vì sao? Vì vô minh cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên vô minh chẳng sanh, thì chẳng phải là vô minh; hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não chẳng sanh, thì chẳng phải là hành cho đến lão tử, sầu, than, khổ, ưu, não.

Bạch Thế Tôn! Cái không nội chẳng sanh thì chẳng phải là cái không nội; cái không ngoại, cái không nội ngoại, cái không không, cái không lớn, cái không thắng nghĩa, cái không hữu vi, cái không vô vi, cái không rốt ráo, cái không không biên giới, cái không tản mạn, cái không không đối khác, cái không bản tánh, cái không tự tướng, cái không cộng tướng, cái không tất cả pháp, cái không chẳng thể nắm bắt được, cái không không tánh, cái không tự tánh, cái không không tánh tự tánh chẳng sanh, thì chẳng phải là cái không ngoại cho đến cái không không tánh tự tánh. Vì sao? Vì cái không nội cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Cái không ngoại cho đến cái không không tánh tự tánh cùng với chẳng sanh không hai, không hai phần. Vì sao? Vì pháp chẳng sanh, chẳng phải một, chẳng phải hai, chẳng phải nhiều, chẳng phải khác. Cho nên cái không nội chẳng sanh, thì chẳng phải là cái không nội; cái không ngoại cho đến cái không không tánh tự tánh chẳng sanh, thì chẳng phải là cái không ngoại cho đến cái không không tánh tự tánh.

Quyển Thứ 70
HẾT